

опонентів щодо такої пропозиції, але пропонується відома виправдана система підготовки фахівців елітних учбових закладів і військово-спортивних шкіл. В наших умовах вважаю можливим і доцільним вже сьогодні, у порядку експерименту, організовувати групи за такою системою. За результатами вступних іспитів, формувати для одного потоку, групи вищого, середнього і нижче середнього рівня знань. Всі групи матимуть можливість слухати лекції того ж самого лектора, але семінари і практичні заняття проводитимуться окремо у кожній групі, за програмами адаптованими до відповідного «стартового» рівня підготовки студентів. Консультації для груп вищої підготовки проводитимуться більш кваліфікованими викладачами. Іспити складатимуться за однаковими екзаменаційними білетами, що містять питання диференційовані за рівнем складності та забезпечать отримання очікуваної оцінки для студентів кожної з груп. На наступний семестр, за підсумком результатів іспитів, формуватимуться групи, в яких певна кількість менш успішні студенти вищих груп переходитимуть до групи нижчого рівня і навпаки.

Отже, за цією системою щодо студентів відсутня будь-яка дискримінація і, водночас, створюються максимально сприятливі умови як для студента, так і для викладача у процесі опрацювання змісту навчальних дисциплін.

О. В. Кришевич, канд. юрид. наук,
доцент кафедри правознавства

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

Перетворення наукових істин у живий досвід творчої праці — найважливіша сфера зіткнення науки з практикою. Відкриття зроблене вченим, яке оживає у людських взаємостосунках, в живому пориві думок і емоцій, представлене перед вчителем як складне завдання, вирішити яке можна багатьма способами, а також втілення теоретичних істин в живі людські думки та емоції — як раз в цьому і полягає творча праця вчителя.

В.О. Сухомлинський

Після того, як римський імператор і сенат в 1 ст. н. е. почали видавати оплату першому «штатному» вчителю оратору — Марку Фабію Квінтіліану і цим зафіксували появу педагогічної професії, минуло більше двох тисяч років.

В кожній державі, за умов будь-якої суспільної системи було місце тому, хто виховував дітей та юнаків, — був це чи викладач, чи гувернер, чи вчитель. Очевидно, що професія педагога — одна з найдавніших у світі. Її соціальне значення і потреба в ній ніколи не зменшались, так як навчання і виховання — явища неперехідні, які постійно потребують удосконалення. Діяльність викладача за суспільними функціями, потребами до творчої сторони особистості, за складністю психічного напруження близька до діяльності вченого, письменника, артиста. Особливість праці викладача проявляється ще у тому, що її об'єктом і продуктом є «унікальний за своєю цінністю матеріал» — людина. І не просто Людина, не її фізична сутність, а духовність, яка зростає її внутрішній світ.

Можна зробити висновок, що професія викладача вічна, цінна і необхідна будь-якому ладу, будь-якому суспільству, будь-якій структурі в суспільстві. Тому хотілося б внести деякі пропозиції саме щодо *педагогічної майстерності викладачів вузів*, які повинні:

1. Беретти високе, благородне звання педагога, так як особистість студентів виховується особистістю їхнього наставника.

2. Поважати своїх студентів, оберігати і розвивати їхню гідність. З розвитком гідності у студентів розвиваються і всі інші людські якості. Викладачі повинні берегти і особисту гідність. Педагог, який не цінує особисту гідність, не спроможний виховувати її і у своїх студентів.

3. Не підкреслювати без особливої необхідності своєї переваги перед студентами, адже вони не забувають, що перед ними педагог, наставник, старша, досвідченіша людина, яка має більше прав, ніж вони, і їм не подобається, коли про це часто нагадують. Не заперечується необхідність розумної дистанції у взаємовідносинах зі студентами, але нехай вона не стає стінкою між викладачами і ними.

4. Змінювати педагогічну тактику у взаємостосунках зі студентами у відповідності з їхнім віком, духовним, інтелектуальним рівнем, збагачувати її новими тактичними прийомами і засобами для стимулювання їхньої самодоскональності і самореалізації. Нехай педагогічна тактика буде більш гнучкою та динамічною і менш демонстративною. Необхідно поєднувати навчання з методами виховання на основі морально-етичних норм.

Треба уникати зайвої прямолінійності, штампованих нотацій і повчань, слід віддавати перевагу недемонстративним підказкам, ненав'язливим порадам. Ліпше всього те переконання, яке сприймається студентами як своє особисте.

5. Використовувати увесь діапазон педагогічного стимулювання, але бути щедріше на похвали і скупіше на покарання. Викладач

повинен слідувати, щоб педагогічне покарання, якщо воно необхідне, не принижувало особистість і гідність студента, не втрачало своєї дієвості, але стимулювало його на навчання і виховання. Вчитися керувати своїм поглядом, своїми жестами, своєю мімікою.

6. Вчитися володіти своїми голосом, інтонувати свою мову, уникати крику, який принижує педагога, свідчить про його непрофесіоналізм, зменшує можливості впливу на студентів. Крик свідчить не про силу педагога, а про його безсилля.

7. Уникати рішень, у доцільності яких немає впевненості, не приймати рішень у стані роздратованості, тому треба вдаватися до методу відстрочки, який дає можливість розумно розпорядитися своїм правом, а студентам розумно підкоритися йому.

8. Уміти контактувати зі студентами, що набувається, як і всі інші педагогічні уміння, у процесі педагогічної діяльності. Контакт зі студентами — це поєднання відповідних знань, умінь і досвіду. Цьому педагоги повинні вчитися у процесі взаємовідвідування досвідчених колег незалежно від їх спеціальності. Потрібно спостерігати, як вони поведуться зі студентами. Особливо треба звертати увагу на те, як і коли роблять зауваження; як реагують на порушення дисципліни; навіть на те, як слухають студентів; як стоять, як сидять, як рухаються по аудиторії.

9. Вчитися поважати індивідуальність кожного студента, його бажання утвердитися в колективі, мати більш високий статус. Успіх окриляє людину, неуспіх, до того ж постійний, пригнічує. Шукати привід похвалити студента, яким би педагогічно недосконалим він не був. Якщо студент сам не дає такого приводу, треба створити його. Часто одна розумна похвала є більш корисною для студента, ніж десяток різних зауважень.

10. Уміти вступати в контакт з усією аудиторією. Якщо педагог буде тактичним, ненав'язливим, зуміє уникнути прямолінійних повчань, то він зблизиться з одним студентом, отже, в якісь мірі і з усім колективом.

11. Показати при нагоді студентам все найкраще, що є у вчителя (свої здібності, уміння, ерудицію, навички і тощо), нічого не приховуючи, але нічого і не підкреслюючи.

12. Берегти довіру своїх студентів. Довіра до педагога — це вершина його взаємовідносин зі студентами, вікно в їхні душі. Втративши довіру одного студента, можна втратити довіру усього колективу.